

XIII.

Fortegnelse

over

Norske Søvefter,

af

H. Strøm.

A. Vorsted. S. Skriver H. B. P.

XIII

1845

1845

1845

1845

1845

Fucus foliaceus. Saaledes vil jeg kalde en liden smuk Tareart, som
vøyer paa Klipperne ved Søekanten, hvor den gemeentlig stules
af andre større Tang- eller Tarearter, og da den ikke findes uden tem-
melig nær ved Havet, synes at behøve samme Bedækkelse af dem, som
de smaa Berter i en Skov af de større. Dens Størrelse og Figur
kan sees af Fig. 4. Man sees deraf, at den er meget bladrig
og udbredet som en Busk, da den fra en liden Stamme udskyder mange,
deels smalere, deels bredere Blade af uordentlig Dannelselse, alle forsynede
med korte Bladstilk og adskilte i Flige, besynderlig i Toppen, ligesom
og mange af dem paa Siderne saavel som i Enden ere besatte med smaa
Flige, hvilke see ud deels som aflangrunde Ører, deels som korte Tag-
ger eller Tænder, og synes være en Begyndelse til nye Blade. Bladene
ere af Tykkelse som tyndt Pergament og som tiest ganske glatte, dog gives
nogle iblant, som ere tykkere, og da disse tillige ere puncterede, synes de at
være komne til en mere moden Bert og Frugtbarhed. Naar man vil
forestikke sig, at Frugtdelene indeholdes i disse Puncter, som jeg ikke vel
kan tvivle paa, uagter jeg ikke har været i Stand at opdage deres Skik-
kelse. Gården paa disse sidste er bleegrød, men paa hine gulbrun.
Denne Bert kan ellers udbrede sig mangfoldig, og da mange sidde
samlede, er den steden saa enkelt som den her forestilles. Den er sun-
den og beskrevet i Jullinaaned.

2. *Fucus pinnatifidus* er ligeledes et nyt Navn, som jeg tillegger den lille Tangart, som sees aftegnet Fig. 1, og synes ligesom den foregaaende lidet bekendt. Den vover paa Sandgrund, som forlades af Soen om Foraaret, naar Ebben er størst, og bestaaer af en enkelt Stamme med mange næsten horisontal udstaaende Grenene, der atter have mange korte Bigrene paa Siderne. Den hele Vext er flad, samt trin og jevntyk overalt, undtagen i yderste Ende, hvor Grenene ere lidt tyktere og blodere end nedensfor, og syntes sammesteds at indeholde et Slags Sæd, som dog paa den Tid, jeg fandt den, nemlig tidlig i Foraaret, ikke var kommen til Fuldkommenhed. Alle Grenene ere halv eller heel modsatte og staae bestandig i saadan Orden, at de nederste ere størst, men de ovenfor siddende efterhaanden kortere. Inden til er den hele Vext fast, hvorfor jeg har regnet den til *Fucus*. Farven er lysbrun.

3. *Fucus Bryum*, atter et nyt Navn paa en mig tilforn ubekendt Vext, som vover paa Klipperne ved Soen i Samsund med No. 1. Den ligner overmaade meget den Mossart kaldet *Bryum*, der ligeledes vover paa Stene og Klipper, og sidder altid i en Samling ligesom denne, af hvilken jeg dog ikkun har aftegnet en enkelt Stamme med fine Grenene, som sees Fig. 2. Rodentil er den fæstet til Bierget ved en smal og nogen Stamme af Skikkelse som en Trevelerod paa Moss, men deler sig siden i 4 à 5 Grenene, som atter i Toppen deles i 2 à 3, sielden 4 ganske korte Bigrene, alle rundt om besatte med opad boiede og korte samt sortebrune Borster eller Blade. Ektrabes disse borstelige Blade bort, er Stammen og Grenene haarde, med en Mark indensfor som er blodere. Endskiont jeg har kaldet den *Fucus*, kunde den dog af andre maaskee regnes til *Confervas*, ligesom den og i mange Stykker ligner *Conferva squarrosa* Oeder. *Flora Dan. Tab. 357. Tom. 6;* men kan

dog

dog ikke blive den samme, da baade Størrelsen og Skikkelsen er saa forskjellig.

4. Tremella spermofora, atter en ny Vært efter min Skionnen, som ligeledes i naturlig Størrelse sees foreskillet Fig. 3. Den opskyder fra Roden eller Biergene, paa hvilke den voxer, mange Stammer, som nedentil sidde tæt sammen, men adsprede sig oventil, hvor de paa alle Sider faae lange og udelte Grene af samme Beskaffenhed, som staae deels mod hinanden, deels ikke. Saavel Stammen som Grenene ere indhule og opfyldte med en sei Bødsk. Mange af Grenene har og indentil endeel langagtige og gule Bryn eller Sædkorn, fasthængende ved Siderne, og da samme Grene befandtes aabne i Toppen, er det uden Tvivl igiennem samme Åbning bemeldte Sædkorn falde ud, og hvorved Værten forplanter sig. Disse Sædkorn kan og sees udenpaa og ere jo modnere jo gulere. Liggende i Søevandet og betragtet under Microscop, befandtes den hele Vært besat med en subtil Loddenhed, som maaskee tiener til at holde den opret i Søen. Saaledes befandtes denne Vært i Julimaaned 1770 paa de klippige Strandbredde af Gaarden Drage i Nordfiord, der ligger paa Statlandet lige for Havet. Længer ind i Landet har jeg ikke seet den.

5. Tubipora adnata. Da denne lille Coralsvert ikke synes meget bekjendt, har jeg været nød til at give den et nyt Navn, der og synes best at kunne passe sig til den, saasom den ikke findes staaende, men altid liggende og fastgroet til andre Coraller. Den er kun af en Nagels Længde som sees Fig. 5. a, hvorimod b viser den forstørret. Dens korte Grene, som for blotte Øine sees ud som Tagger, sidde i Råd op efter Stammen og ere alle indhule som Tubi, samt bestroede med ophoiede Puncter. Nedentil ere de saa got som enkelte; men ovenfor firedobbelte eller bestaaende af 4 tætsammen siddende Tubi, som dog ikke kan

betrages uden paa den ene Side af Gangen, hvorfør de i Tegningen b
foreſtilles paa den ene Side ſom enkelte. De overſte 4 har endnu
andre bagenfor, ſom forøge Dextens Tykkelse. Den ligner ellers meget
Tubipora Serpens Linnæi, og kan maaffee være den ſeld ſamme.

6. Tubipora aculeata. Denne er en ſiden tyk og pump Coral med
ſaa og korte Grene, men med en mere udbredt Rod eller Grundvold end
jeg har ſet paa andre Coraller, ſom ſees Fig. 6 a. Samme Fig. b viſer et
Stykke af den aftegnet under Microſcop, hvoraf ſees, at den er meget hoas
og tagget formedeſt de Tænder, ſom ſidde ved hvert af dens næſten ſiekant-
rede Huller eller pori, og det gemeentlig 3 for hvert Hul, allene med den
Forſkiel, at den middeſte Tand er mere ſtumpet og oval end de andre 2
paa Siderne. Hullerne ſtrække ſig i Længde ned ad ſom tubi eller Rør,
ſom beſt ſees naar Corallen brækkes over. Det aftegnede Exemplar er
ellers et af det mindſte, thi man kan og finde dem af Storrelſe ſom den
yderſte Led af en Finger; men diſſe har været ſaa forſlidte, at jeg
intet tydeligt har kunnet bemerke hos dem, de har og været graae og
mørke, naar hine ere hvide ſom Been. Jeg har fundet dem begge vo-
rende paa andre Coraller, ſom optrækkes af Havbunden.

7. Aleyonium proliferum. Saaledes vil jeg kalde den lille Søe-
vejt, ſom her foreſtilles Fig. 8. Den er en opreift triindagtig og tem-
melig haard Svampevejt, uden paa ſtribet og kantet paa langs; men
oventil ſlad og poreux, med en ſiden i Midten fremſpirende Tap. In-
dentil beſtaaer den af fine og paa langs gaaende Fibrer; men Stjerne-
huller merkes ikke enten i eller uden paa den. Imidlertid har jeg dog
helſt villet regne den til Aleyonia, ſaaſom den i Faſthed og udvortes An-
ſeende meeſt ligner et Stykke af Aleyonium Arboreum, hvilken den og
ligner i Henſeende til ſin hvide Farve; det er og troeligt, at ſmaa Dyr
har deres Tilhold i de paa langs gaaende Fibrer og ſikke op af Gladen,

der er porøst og huller, hvilket best kunde afgjøres, naar man fik den, efterat den nylig var optrukket af Vandet. Jeg har ikke seet den uden fortorret, og fundet mange af dem siddende paa *Corallium album*.

De hidindtil anførte anser jeg for de rareste. Nu følger nogle mere bekjendte, som jeg har truffet hos Skribentene; men ikke hidindtil fundet rangerede blant Nærste Verter.

8. *Tremella marina tenuissima & compressa Dillenii*, Tab. IX. 8. Denne Vert fremstoder lige fra Roden mange opreiste Grene alle sammensatte af aflange Led, ligesom aflange og smale Perler paa et Perlebaand. Fra Ledene udgaae igien mange Sidegrene, deels ganske korte, deels længere og sammensatte af Led, ligesom Hovedgrene selv. Den hele Vert er ellers blank, sei og blød, indtil indhuul og opfyldt med en sei Vædske. Saaledes har jeg befundet den om Foraaret siddende paa Sandgrund langs ned i Stranden, ellers fandtes og samme Tid siddende blant disse mange smaltre Grene uden Led, saaledes som *Dillenius* i hans *Historia Muscorum* ogsaa forestiller den. Da jeg ei har Verden af *Dillenii* Vert, men kun Figurene, kan jeg ikke sige, hvad Lønte han gjør sig om denne Forskiel. Men mig forekommer det som høist rimeligt, at de forommeldte Grene med Led staae i Fructifikation, men hine uden Led ikke. De som ikke eie *Dillenii* Vert, kan see Søverpten her aftegnet Fig. 7.

9. *Corallina abietis forma?* Ellis *Essai sur l'Hist. natur. des Corall.* Tab. I. Fig. B. Seer ud som et lidet ordentligt Træ med en rank Stamme og en Hoben Grene, besatte med mange smaa *Denticuli* eller Tænder. Da jeg ikkun har havt den fortorret, har jeg ikke saa noie kunnet betragte disse Tænder, at jeg med Visshed kan sige, om denne Vert er *Corallina Ellis citata*, eller en anden samme lignende, helst jeg for nærværende Tid ikke har Ellis selv til Eftersyn. Imidlertid har jeg
dog

dog under Microſcop fundet diſſe Denticuli jevntykke, indhule og aabne i Toppen, og foruden diſſe en Hoben Calycees ovales eller trinde Knoppe, tykkere i den nederſte Ende end den overſte; ja jeg har endog fundet ſiddende paa den noget der ligner ſmaa Cochiller, og Ellis ligeledes med der om, hvoraf jeg ſlutter, at den er den ſamme ſom hans, ſølgelig Linnæi Sertularia abietii form. For deſto ſtorre Sikkerhed har jeg dog aftegnet den, ſom ſees Fig 9. Det udbredte Skind, ſom ſees ved Roden, er ikke dens Rod; men et Stykke af de Skindpoſer eller ſkindagtige Skeder, hvori den ſtore Nereis Madrapora pertuſa har ſit Tilhold, ſom findes aftegnet med ſin Skede Act. Norveg. Tom. 4. Fig. 6. 7. Thi paa dem er det dette Slags Søvepter voxer i Mængde.

10. Corallina procumbens Ellis, Plate 12. Fig. c, og endnu tydeligere Plate 38, Fig. 3, B. R. C. Den er en ganſke liden Coralvert, ſom ſidder overalt paa Stene i Stranden, og ligger ganſke nedboiet. Knoppene ere trinde, nedentil ſmalere end oventil, hvor de ere ligesom toert afſkaarne. De kan derfor beſt ligned med en Tæekop, af hvis Abning jeg har ſeet Polyperne fremſtilke deres Arme ſom en Koſt. Stilkene, paa hvilke diſſe Knoppe ſidde, ere nedentil omsnoede og ligesom omgione med Ringe.

11. Corallina Setacea Ellis, Plate 11. No. 16, it. 28, Fig. D. T. Denne lille Coralvert beſtaaer af en enkelt Stamme, ſin ſom en Borſte, med mange enkelte Grene paa Siderne, ſom alle tiſſammentagne give Bryten Anſeende af en Fier med vidt fra hinanden ſtaaende Flos. Alle Grenene har paa overſte Side mange ſmaae Tænder i maadelige Mellemrum, ſom for blotte Øine ſee ud ſom Led. Den ligner alſaa Ellis Aftegning fuldkommen, naar de aflange Blærer eller Beſieler undtages, ſom efter hans Sigende ſidde i Rad op efter Stammen,

hvilket

hvilket jeg ikke har seet Tegn til paa mine Exemplarer, der har været fortorrede, og ventelig havde tabt dem. Ellis siger og selv Cap. 1. pag. 5. at Besticlerne, som skal være Matrices eller Boliger for de unge Polyper, findes ikke alle Eider af Blaret, og falde af som Blomster paa Planter. Denne Vært findes ellers ofte siddende paa Coraller.

12. *Corallina teres d'oiseaux.* Corallinen med Fuglehoveder, Ellis Plate 38. Fig. 7. Af denne har jeg et Exemplar, der ligner Ellis Tegning saa fuldkommen som den var gjort derefter. Nu den er fortorret, sees ingen Fuglehoveder derpaa, og ventelig har det sig med dem paa samme Maade som nylig er sagt om Corallinernes Blarer, at de falde af, ligesom de vel og tiene til samme Brug. Mit Exemplar seer for blotte Dine ud som en liden fladagtig og grenet Svamp, skönt man under Microscop kan se, at den bestaaer af en Coralmaterie. Cellernes Huller mærkes endnu tilligemed de mange Traade eller Ligamenta, som forene dem. Dog sees disse Celler ikkun paa den ene Side, som og Ellis viser, hvorefter paa hin Side ikkun sees runde Huller, hver Polypernes Haler sidde.

13. *Corallina* Ellis Plate 38. Fig. 1. A, som er *Sertularia flexuosa* Linnæi. Er en liden Coralvært en Tverfinger høi, bestaaende af mange aflange og alternatim (vejelviis) satte Knoppe, der oventil ere skraa nedskaarne og aabne. Alle Knoppene ere fulde af Tverrykker eller smaae ophoiede Ringe. Af saadanne Knoppe bestaaer den hele Vært, og de Grene, den har paa Siderne, ere af samme Bestaaffenhed. Allernederst, hvor Knoppene ei sidde saa tæt sammen, er Stammen og Grenene omsnoede som en Skrue.

14. *Corallina* Ellis Plate 5. a. A, ſom er *Sertularia pumila* Linnæi. Denne er af ſamme Størrelſe, og beſtaar af flokkedannede Knoppe, hvis brede Deel vender opad. Enhver af Knoppene har 2 udſtaaende Hjørner med en Abning i hver, og i hver Abnings Kant 2 Tænder, ſaa man ei kan tvivle paa, at der ere 2 Dyr i hver Knop, eller 1 i hver Abning. De Skilke, den har nedentil ved Noden, har runde Knuder eller Led, og Borten ſelv har underviden horizontal udſtaaende Grene paa Siderne. Saaledes ſees den i Mængde ſiddende paa allehaande Tangarter.

15. *Eschara millepora foliacea*, Ellis Plate 31, a. b. A. Denne Coralvert beſtaar af en hvid hullet Skorpe, ſom for blotte Øine ſeer lodden ud, hvilken Loddenhed foraarſages af de bløde Strænge eller Børſter, ſom ſidde imellem alle Hullerne, og ved Microſcop maae opdages. Hullerne ſelv, ſom kun ved maadelige Mellemrum ere adſkilte, ſees ligeledes under Microſcop at være aflange, og omgivne med ſmaa hvaffe Tænder. Med denne Coralmaſſe ere mange Søevexter, men iſar *Fucus plumoſus*, ſaa tat beſat, at man ofte ikke kan adſkille dens Grundvæfen, ſom allerede er bleven erindret ved denne Vextes Beſkrivelse i Kiøbenh. Selſkabs Skrifter X. Deel 256. Side, hvor dog *Fucus Cartilagineus* er kommen urigtig at ſtaa iſteden for *Fucus plumoſus*.

16. *Eschara papyracea*, Mouſſe de papier, Ellis Plate 38, Fig 8. Dette er uden Tvivl den Søevext jeg har meldet om i Kiøbenhavnſ Selſkabs Skrifter X. Deel 255. S., og den gang anſaae for en Artforandring af *Fucus frondibus planis palmaris*, ſom den dog ei kan være. Den er ellers tynd ſom Papir, og deelt i mange Flige, i øverſte Ende brede og afrundede ſom Eggen af en Øre, og paa Gladen puncterede.

Pun.

Puncterne eller Eclerne har jeg ei ret kunnet betragte, da jeg kun har fundet den fortørret og opkastet paa Stranden blant andre Tangarter. Farven er hvid eller rødagtig. Hertil kan endnu føies

17. *Ulva marina lactucæ similis* Dill. Hist. Musc. Tab. 8. 1, som er *Ulva Lactuca* Linnæi. En meget fin Søevext, som sidder fæstet til Stene i Soen, af Skikkelse som en tynd Hinde uden bestemt Figur, dog nedentil, hvor den er fæstet til Klippen, lidet sammenrynket, og oventil sonderkaaren i Blige, som ere runde omkring Kanten, i den Sted Dillen, forestiller den tandet i Kanten, hvorfor jeg ikke heller veed, om den er den samme som hans, eller en Artforandring deraf. End skiont denne Vext er saa fin, at den seer ud som en Skogge i Vandet, er den dog saa fast, at man kan tage den i Haanden og udbrede den. Farven er mørk.

18. *Alcyonium pulmonis instar lobatum* f. *Aleyon*. Bursa Linnæi, Ellis Plate 17. Fig. b. B. Dette er saavidt jeg kan skionne, den samme Vext, som jeg ved min Nærværelse paa Gaarden Drage i Nordfiord fandt i Mængde siddende paa Tanget. Den var omtrent af Størrelse som en Balsod, udenpaa ujevn eller puklet, og neden under indhuul med 1 eller flere Huller, saa store, at man kunde stinge en Fingerende derind. Saavidt jeg erindrer, havde den indentil mange gule Bryn. At jeg ei noiere og vissere kan beskrive den, kommer deraf, at den i en

Flaske fyldt med Søeband, hvori jeg havde suppet den for at bringe den hjem med mig, blev inden faa Dage opløst. Da den var noget alt for blod for et Aleyonium, og jeg ikke heller med blotte Dine kunde bemerke Stiernehuller hos den, kunde den maaskee med større Næghed til Ulvas.

